

EPISTOLARUM
AD ATTICUM
LIBER XIV.

CICERO ATTICO SAL.

I. **D**IVERTI¹ ad illum, de quo tecum mane.
² Nihil perditus: explicari rem non posse.
Etenim si³ ille tali ingenio exitum non re-
periebat, quis nunc reperiet? Quid quæris?
perisse omnia aiebat, quod haud scio an ita
sit: verum ille gaudens: affirmatque minus
diebus xx tumultum Gallicum: in sermonem se post Idus
Mart. præterquam Lepidi venisse neminis: ad summam, non
posse isthæc sic abire. O prudentem Oppium, qui nihilo mi-
nus illum desiderat; sed loquitur nihil, quod quemquam bo-
num offendat. Sed hæc hæctenus. Tu, quæso, quidquam novi
(multa autem expecto) scribere ne pigresce. In his,⁴ de Sex-
to satine certum; maxime autem de Bruto nostro; de quo
quidem ille, ad quem divertii, Cæsarem solum dicere, *Ma-
gni referri hic quid velit: sed quidquid vult, valde vult*: idque
eum animadvertisse, cum pro Dejotaro⁵ Nicæ dixerit, val-
de vehementer eum visum, & libere dicere: atque etiam
(ut enim quidque succurrit, libet scribere) proxime cum
Sextii rogatu⁶ apud eum fuisset, expectaremque sedens quo-
ad

¹ Ad illum] Sine dubio Matium intelli-
git: quem aperte nominat duabus epistolis,
que post proximam inferiorem leguntur. Et,
si loca conferas inter se, Matium hic signifi-
ficari, non obscure videbis: quem quidem &
Calvænam, & Madarum, ficto nomine, ap-
pellat ep. 5, & 9. *Manus.*
² Nihil perditus] Aiebat, subintelligitur:
ut sit sensus: republica nihil aiebat esse per-
ditius, nihil desperatius; perisse omnia. *I-*

dem.

³ Ille] Cæsar, interfectus Id. Mart.

⁴ De Sexto] Pompejo; eum in armis esse
Ep. 4. & 13. *Popma.*

⁵ Nicæ] Quo Cæsari obviam profectus
videtur ep. 37. lib. XIII. Quæ civitas in Li-
guribus ponitur a Plin. lib. V. cap. 32. *Cor-
vati.*

⁶ Apud eum] Cum ad Cæsarem venissem,
ut agerem cum eo de P. Sextio. *Manutius.*

ad vocarer, dixisse eum, *Ego dubitem quin summo in odio sim,*
cum M. Cicero sedeat, nec suo commodo me convenire possit? At-
qui si quisquam est facilis, hic est: tamen non dubito, quin me
male oderis. Hæc, & ejusmodi multa. Sed ad propositum.
Quidquid erit non modo magnum, sed etiam parvum, scri-
bes. Equidem nihil intermittam.

CICERO ATTICO SAL.

II. **D**UAS a te accepi epistolas heri. Ex priore¹ thea-
trum, Publiumque cognovi; bona signa consentien-
tis multitudinis. Plautus vero² L. Cassio datus, etiam face-
tus mihi quidem visus est. Altera epistola de³ Madaro scri-
pta, apud quem nullum⁴ φιλῶνται: ut⁵ putas. Processi enim,
sed minus: diutius sermone enim sum retentus. Quod autem
adscripteram, obscure fortasse, id ejusmodi est; aiebat Cæsa-
rem secum, quo tempore Sextii rogatu veni ad eum, cum
expectarem sedens dixisse: *Ego nunc tam sim stultus, ut hunc*
ipsum⁷ facilem hominem, putem mihi esse amicum, cum tandem
sedens meum commodum expectet? Habes igitur φιλῶνται ini-
micissimum otii, id est, Bruti. In Tulculanum hodie; La-
nu-

¹ Theatrum, Publiumque] Hoc est, Thea-
tri plautum, & Publii mimi dista. De Pu-
blio Macrobius, Saturn. lib. II. & Gellius,
XVII. 14.

² L. Cassio] Tribunus plebis, C. Cassii fra-
ter, ejus, qui Cæsarem occiderat. *Manus.*

³ Madaro] Id est, Matio, qui erat cal-
vus. Hoc autem Græcis μάδαρος. *Jun.*

⁴ φιλῶνται] Bis in eadem epistola hoc
verbo usus est: apud Madarum nullum est
φιλῶνται. Post: habes φιλῶνται inimicissi-
mum otii. Jam in posteriori loco φιλῶνται
esse ipsum Matium, quem propter calvitium
ita appellat, facile intelligitur. In priori
autem non ita facile patere, vel doctorum
de ea re disputationes demonstrant. Alludi
ad Matii calvitium, si vera est lectio, de
non dubito, manifestum est. Atticus scri-
pserat, apud eum φιλῶνται fore; id negat
se Cicero reperisse, ex quo intelligitur, non
esse calvitium hoc loco φιλῶνται, & ludi
ambiguitate verbi. Porro paulo post dicit

φιλῶνται, hoc est; Matium esse inimicum
otii. Ex quo colligo, Atticum scripsisse
Matium pacis otique amicum & studiosum
fore. Recte igitur nullum φιλῶνται inter-
pretantur pacis otique studium. Calvorum ca-
pita similia caelo sereno & tranquillo. Unde
apud Suidam est φιλῶνται εἰδῶς, quod
jam e Demetrio Phalereo libello de Elocutio-
ne laudavit Bosius. Hinc φιλῶνται pro tran-
quillitate, otio dici potuit. J. F. Gronovii
φιλῶνται non placet. Manifestum enim
est; Cicero nem & Atticum pro more suo in
Matii calvie ludere voluisse. *Ernestus.*

⁵ Putas] Alii, putas.

⁶ Processi] A Matio, ad quem diverte-
ram, ulterius progressus sum: quantum tan-
tum in via procedere nequivi, quantum vo-
luissem; nam ille me diutius suo sermone
remoratus est. *Bosius.*

⁷ Facilem] Scribe, tam facilem hominem.
Muret. Sed non est necesse.

novi cras; inde Astura cogitabam. Piliæ paratum est hospitium: sed vellem Atticam; (verum⁸ tibi ignosco) quarum utriusque salutem.

⁸ Tibi ignosco] Si tam dulcem filiam tecum vis retinere. Idem.

CICERO ATTICO SAL.

III. TRANQUILLÆ tuæ quidem literæ; quod utinam diutius; nam Matus posse negabat. Ecce autem¹ structores nostri ad frumentum profecti, cum inanes rediissent, rumorem afferunt magnum, Romæ domum ad Antonium frumentum omne portari: ² τῶν κερῶν certe, scripsisses enim. ³ Corumbus Balbi nullus adhuc; & mihi notum nomen: bellus enim esse dicitur architectus. ⁴ Ad obsequendum tu adhibitus non sine causa videris. Volunt enim nos ita putare: ⁵ nescio cur non animo quoque sentiant. Sed quid hæc ad nos? Odorare tamen Antonii ⁶ ἀλάστερον: quem quidem ego epularum magis arbitror rationem habere, quam quidquam mali cogitare: Tu, si quid pragmaticon habes, scribe: sin minus, populi ⁷ ἐπιστημοσύνη, & mimorum dicta perscribito. Piliæ, & Atticæ salutem.

¹ Structores nostri] Hi, quorum hic utor opera ad villam dedicandam. Manut.

² Πλοῦτος] Inanis terror.

³ Corumbus Balbi] Subintellige, servus. Nullus adhuc: non venerat. Idem.

⁴ Ad obsequendum] Testamenta. Tu adhibitus: a quibusdam Cæsarianis. Non sine causa: Ut mihi indices. Corrad.

⁵ Nescio cur] Cum isti me heredem faciunt, & hac re se mihi amicos esse ostendant, nescio, cur non animo quoque idem sentiant, & ita vere sint amici. Hoc, inquam, nos volunt putare. Idem.

⁶ ἀλάστερον] Animum, & quasi voluntatem.

⁷ Ἐπιστημοσύνη] Significationem.

CICERO ATTICO SAL.

IV. NUNC quid¹ putas me Lanuvii? At ego istic quotidie aliquid novi suspicor. Tument negotia. Nam² cum Matus, quid censet cæteros? Equidem doleo, quod nun-

¹ Putas me Lanuvii] Novi habere. Man. ad me venit, homo, ut mihi visus est, tem-

² Cum Matus] Lib. IX. ep. 6. Matus perustus, & prudens: existimatus quidem est

nunquam in ulla civitate accidit, non una cum libertate Rempublicam recuperatam. Horribile est quæ loquantur, quæ minitentur; ac vereor Gallica etiam bella; ipse³ Sextus quo evadat. Sed omnia licet concurrant, ⁴ Idus Martia consolantur. Nostri autem ⁵ ἥραες, quod per ipsos confici potuit, gloriosissime & magnificentissime confecerunt. Reliquæ res, opes & copias desiderant, quas nullas habemus. Hæc ego ad te, ut si quid novi (nam quotidie aliquid expecto) confestim ad me: & si novi nihil, nostro more tamen ne patiamur intermitteri literulas. Equidem non committam.

semper auctor otii. Dicit igitur: cum Matus, quem studium rei publicæ putabamus, is nunc inimicissimus otii sit; quid censet cæteros? Idem.

³ Sextus] Sextus Pompejus.

⁴ Idus Martia consolatur] Quod in his interfectus sit tyrannus. Corrad.

⁵ ἥραες] Heroæ, Brutus, Cassius, &c.

CICERO ATTICO SAL.

V. SPERO tibi jam esse ut volumus; quoniam quidem¹ ἡσίσσας, cum leviter commotus esses: sed tamen velim scire quid agas. Signa bella, quod² Calvena moleste fert, se suspectum esse Bruto. Illa signa non bona, si³ cum signis legiones veniunt e Gallia. Quid tu illas putas, quæ fuerunt in Hispania, nonne⁴ idem postulaturas? quid, quas Annius⁵ transportavit? Caninium volui, sed⁶ μετανοῶντι ἀμαρτηρῶν.

⁷ Ab aleatore⁸ φουρῶς πόνυς. Nam ista quidem Cæsaris libertorum⁹ conjuratio facile opprimeretur, si recta saperet Antonius. Meam stultam verecundiam, qui legari noluerim ante

¹ ἡσίσσας] A cibo abstinentiâ.

² Calvena] Matus. Suspectum: quasi Cæsarianum, & republicæ, id est, libertati, non amicum. Cur autem signa bella dicit esse, quod Matus moleste ferret, se suspectum esse Bruto? quia, cum de Bruti gratia Matus laboraret, apparebat eum Cæsarianorum partibus dissideere, ut infirmis. Manut.

³ Cum signis] Hoc, quod ad sententiam spectat, minus necessarium videbatur: (quis nescit sua cuique legioni esse signa?) sed addidit, ut quasi joculariter ambiguo Signorum nomine. Idem.

⁴ Idem] Rumor enim erat, legiones, quæ in Gallia fuerant præsidii causa, Romam venire, postulaturas, ut promissum sibi a Cæsare solveretur. Idem.

⁵ Transportavit] In Græciam iussu Cæsaris expeditionem in Dacos, & inde in Parthos destinantis. Idem.

⁶ Μετανοῶντι] Peccatum memoria.

⁷ Ἀβ ἀλεατορε] A M. Antonio, Consulæ.

⁸ Φουρῶς πόνυς] Perurbania magus.

⁹ Conjuratio] In sepultura, & bulo faci-

te res prolatas, ne deserere viderer hunc rerum tumorem; cui certe si possem mederi, deesse non deberem: sed vides magistratus, si quidem illi magistratus: vides tamen tyranni satellites in imperiis; vides ejusdem exercitus¹⁰ in latere veteranos; quæ sunt¹¹ εὐχρησῖα omnia: ¹² eos autem qui orbis terræ custodiis non modo septi, verum etiam magni esse debebant, tantum non laudari, atque amari, sed parietibus contineri. Atqui illi quoquo modo beati; civitas misera. Sed velim scire quid adventus Octavii: num qui concursus ad eum, num quæ¹³ νεωτερισμῶς suspicio. Hæc scripsi ad te proficiens Astura III Idus.

¹⁰ In latere] Nam agri Campani partem incolabant a Cesare assignatam. Hos quingenis denariis Octavianus in suas postea partes tradidit. ep. 7. lib. XVI. Man.
¹¹ Εὐχρησῖα] Mobilis, qualis Euripus, &

fortuna, quæ τὸ χρο εὐχρησῖα proverbio dicitur. Conrad. Leg. διὰ τὴν οὐσίαν. Muretus.
¹² Est] Maxime Brutum, & Cassium.
¹³ Νεωτερισμῶς] Rerum novarum.

CICERO ATTICO SAL.

VI. PRIDIE Idus Fundis accepi tuas literas cœnans. Primum igitur melius esse: deinde meliora te nuntiare. Odiosa illa enim fuerant, legiones venire, Nam de Octavio² susque deque. Exspecto quid³ de Mario: quem quidem ego sublatum rebar a Cesare. Antonii colloquium cum heroibus nostris⁴ pro re nata non incommodum: sed tamen adhuc me nihil delectat præter Idus Mart. Nam, quoniam Fundis sum cum Ligure nostro, discrucior, Sextillii⁵ fundum a verberone Curtilio possideri: quod cum dico, de toto genere dico. Quid enim miserius, quam ea nos tueri, propter quæ illum oderamus? Etiamne Consules & Tribunos plebis in biennium⁶ quos ille voluit? Nullo modo reperio quemadmodum possim⁷ πολιτεύεσθαι. Nihil enim tam⁸ σόλοικον, quam

¹ Molius] Te rellius valere. Manut.
² Susque degus] Supple, habeo. Id est, non laboro. Idem.
³ De Mario] Infra, epist. 8.
⁴ Pro re nata] Ut se res habent.
⁵ Fundum] Quem Caesar ademptum Sextilio, qui Pompejanas partes secutus erat,

Curtilio tradiderat. Manut.
⁶ Quos ille] Quos Caesar designavit? Caesar enim, contra Parthos profecturus, consules & tribunos plebis designavit in biennium. Dio lib. XLIII. Idem.
⁷ Πολιτεύεσθαι] Remp. administrare.
⁸ Σόλοικον] Victiosum, absurdum.

⁹ τυραννοκτόνος in calo esse, tyranni facta defendi. Sed vides Consules, vides reliquos magistratus, si isti magistratus: vides languorem bonorum. Exultant lætitia in municipiis: dici enim non potest quanto opere gaudeant, ut ad me concurrant, ut audire cupiant verba ea¹⁰ de re; nec ulla interea decreta. Sic enim¹¹ πεπολιτεύμεθα, ut victos metueremus. Hæc ad te scripsi apposita secunda mensa: plura, & ¹² πολιτικώτερη postea: & tu, quid agas, quidque agatur.

⁹ Τυραννοκτόνος] Tyrannicide.
¹⁰ De re] De necesse Caesaris. Manut.

¹² Πολιτικώτερη] Ad Reipublicæ administrationem magis pertinentia.

¹¹ Πεπολιτεύμεθα] Rempublicam gessimus.

CICERO ATTICO SAL.

VII. POSTRIDIE Idus Paulum¹ in Cajeta vidi. Is mihi de Mario, & de Republica alia quædam sane pessima. A te scilicet² nihil: nemo enim meorum. Sed Brutum nostrum audio visum sub Lanuvio. Ubi tandem est futurus? nam cum reliqua, tum de hoc scire aveo omnia. Ego e Formiano exiens xvii Kal. ut inde altero die in Puteolanum, scripsi hæc. A Cicerone mihi literæ sane³ πεπρωμέναι, & bene longæ. Cætera autem vel fingi possunt: ⁴ πινῶ literarum significat doctiorem. Nunc magnopere a te peto, de quo sum nuper tecum locutus, ut videas ne quid ei desit. Id cum ad officium nostrum pertinet, tum ad existimationem, & dignitatem: quod idem intellexi tibi videri omnino. Si ergo est, volo mensē Quintili in Graciam. Sint omnia faciliora. Sed cum sint ea tempora, ut certi nihil esse possit, quid honestum mihi sit, quid liceat, quid expediat; quæso da operam, ut illum quam honestissime copiosissimeque tueamur. Hæc & cætera, quæ ad nos pertinebunt, ut soles, cogitabis: ad meque aut quod ad rem pertineat, aut, si nihil erit, quod in buccam venerit, scribes.

Tom. VIII.

C c c c

CI-

¹ In Cajeta] Alii, Cajeta: alii, in Cajetano. Vide VIII. 3.
² Nihil] De his rebus tu nihil ad me dedisti literarum: nec mirum: nemo enim meo-

rum Roma profectus est, cui dare posses. Manut.

³ Πεπρωμέναι] Elegantes.

⁴ Πινῶ] Nitor, elegantia dictionis.

CICERO ATTICO SAL.

VIII. **T**U me jam rebare, cum scribebas, ¹ in actis esse nostris: & ego accepi XVII Kal. in diversorio Sinesiano tuas literas. De ² Mario probe: etsi ³ doleo L. Crassi nepotem. Optime tam etiam Bruto nostro probari ⁴ Antonium. Nam quod Juniam scribis moderate, & amice ⁵ scriptas literas attulisse, mihi Paulus dedit ad se a fratre missas: quibus in extremis erat, sibi insidias fieri; se id certis auctoribus comperisse. Hoc ⁶ nec mihi placebat, & multo illi minus. ⁷ Reginae fuga mihi non molesta: sed ⁸ Claudia quid egerit, scribas ad me velim. De Byzantiis curabis, ut cætera; & ⁹ Pelopem ad te arcesses. Ego, ut postulas, ¹⁰ Bajana negotia, ¹¹ chorumque illum, de quo scire vis, cum perspexero, tum scribam; ne quid ignores. Quid Galli, quid Hispani, quid Sextus agat, vehementer expecto. Ea scilicet tu declarabis, qui cætera. Nauseolam tibi tuam causam otii dedisse facile patiebar: ¹² videbare enim mihi legentis tuas literas requiesse paulisper. De Bruto semper ad me omnia literas perscribito, ubi sit, quid cogitet: quem quidem ego spe-

¹ In actis] Id est, in litteris nostris. Cicero enim prædia habebat mari finitima, ut Pompejanum, & Cumanum. *Bosius, Ma- luitet Muretus, in agris esse nostris.*

² Mario] Pseudomarium intelligit, qui ab Antonio interfectus est. *Idem.*

³ Doleo] *Εθρονος*, quasi Pseudomarius nepos fuerit L. Crassi, quod pro certo habendum erat, si is *θρονος* C. Marii filius extitisset. *Idem.*

⁴ Antonium] Fratrum Antonii in tollendo isto Mario. *Philipp, L. Cozzad.*

⁵ Scriptas] A M. Lepido, Junia Bruti sororis marito, fratre L. Emilii Pauli: ex Gallia transalpina, ubi cum exercitu erat. *Fam. X. 34. Poppo.*

⁶ Nec mihi placebat] Cicero interpretatur hoc fugere Lepidum, ut causam tumultuandam & sedecendi a bonis haberet. *J. F. Gronovius.*

⁷ Regina] Cleopatraz, Ægypti reginz:

quam Cæsar amavit, filiumque natum appellare suo nomine passus est. *Men.*

⁸ Claudia] *Ex. 37. lib. II. Cozzad.*

⁹ Pelopem] Byzantinum, ad quem Cicero Græce scripsit. *Plut. in Cicero.* Tunc fortasse Byzantium negotia Romæ procurabat. *Idem.*

¹⁰ Bajana negotia] Hæc dicit per ironiam. Nulla ibi negotia: sed est civitas otiosorum. *Suet. Aug. 98. J. F. Gron.*

¹¹ Chorumque] Turbam quæ illic versatur voluptatis causa. Nam chorus proprie symphoniarum, aut saltantium in sacris. *Idem.*

¹² Videbare] Sententia hæc est. Te fastidio ciborum & propensione ad vomitum leviter tentatum abstinuisse propterea a negotiis, & corpori curando vacasse non aere ferebam. Videbar enim mihi agnoscere in tuis literis, te novo quadam impetu post receptas vires ad scribendum venisse. *Idem.*

spero jam tuto vel solum, tota urbe vagari posse. ¹³ Veruntamen.

¹³ Veruntamen] Ne nimis fidat. *Idem.* Subaudi, scribito ad me. *Manut.*

CICERO ATTICO SAL.

IX. **D**E republica multa cognovi ex tuis literis, quas quidem ¹ multijuges accepi uno tempore a Vestorii liberto. Ad ea autem quæ requiris, brevi respondebo. Primum vehementer me ² Cluviana delectant. Sed quod quæris quid arcesserim ³ Chrysippum; tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæque rimas agunt: itaque non solum inquilini, sed mures etiam migraverunt. Hanc cæteri calamitatem vocant: ego ne incommodum quidem. O Socrates, & Socratici viri! nunquam vobis gratiam referam. Dii immortales, quam mihi ista pro nihilo! Sed tamen ea ratio ædificandi initur, consiliario quidem, & auctore Vestorio, ut hoc damnum quæstiosum sit. Hic turba magna est, eritque, ut audio, major. Duo quidem quasi designati Consules. O Dii boni! vivit tyrannis, Tyrannus occidit! ejus interfecti morte lætamur, cuius facta defendimus! Itaque quam severe nos ⁴ M. Curtius accusat; ut pudeat vivere: neque injuria: nam mori millies præstitit, quam hæc pati, quæ mihi videtur habitura etiam vetustatem. Et Balbus hic est, multumque mecum: ad quem a Vetere literæ date pridie Kal. Januar. cum a se ⁵ Cæcilium circumfederetur, & jam teneretur; venisse cum maximis copiis Pacorum Parthum: ita sibi esse eum ereptum, multis suis amissis: in qua re accusat Volcatium. Ita mihi videtur bellum illud instare: sed ⁶ Dolabella, & Nicias viderint. I-
C c c c 2 dem

¹ Multijuges] Hoc est, plures.

² Cluviana] A Clavio relicta, quæ erant in Puteolano. *Cozzad.*

³ Chrysippum] Architectum.

⁴ M. Curtius] De quo supra, XII. 49.

⁵ Cæcilium] Q. Cæcilium Bassum, qui Pompejum Magnum secutus fuerat, excitasse bellum in Syria, & a C. Antiocho Vetere Apamez, circumfessum, tamen, Parthis auxi-

liantibus, maximeque Alchandonio Arabe, obditione esse liberatum, scribit Dio, lib. XLVII. *Manut.*

⁶ Dolabella & Nicias] Dolabellæ enim Syria provincia & Parthicum bellum erat decretum, ad quod Curtium Niciam Grammaticum familiarem suam secum duxit epist. 26. lib. XIII. & a C. Antiocho Vetere Apamez, circumfessum, tamen, Parthis auxi-

dem Balbus meliora de Gallia XXI die literas habebat; Germanos, illasque nationes re audita de Casare, legatos misisse ad Aurelium, qui est prapositus ab Hirtio, se, quod imperatum esset, esse facturos. Quid queris? omnia plena pacis, aliter ac mihi? Calvena dixerat.

7 Calvena] Matus: qui dixerat, omnia perisise, epist. 46. lib. XIII. Manu.

CICERO ATTICUS SAL.

X. ITA-NE vero? hoc meus, & tuus Brutus egit, ut Lanuvii esset? ut Trebonius itineribus devius proficisceretur in provinciam? ut omnia facta, scripta, dicta, promissa, cogitata Casaris plus valerent, quam si ipse viveret? Meministi me clamare; illo ipso primo Capitolino die, Senatum, in Capitolium a Pratoribus vocari? Dii immortales, quæ tum opera effici poterunt, latantibus omnibus bonis, etiam fat bonis; fractis latronibus? Liberalia tu accusas. Quid fieri tum potuit? jam pridem perieramus. Meministine te clamare, causam perisise, si funere elatus esset? At ille etiam in foro combustus, laudatiusque miserabiliter: servique, & egentes in tecta nostra cum facibus immissi. Quæ deinde? ut audeant dicere, Tunc contra Casaris nutum? Hæc & alia ferre non possum. Itaque + γλω πρό γης cogito. Tua tamen

1 Ita-ne vero] Hæc cum indignatione sunt scripta. Ideone, inquit, Brutus Casarem occidit, ut deinde Lanuvii esset? ut in urbe tuto esse non posset? ut Trebonius, &c. Manu.

2 Vocari] Vocandum esse, vocari debere. Et est figura, quæ propretationem significat: ut hoc loco, nam dixit, Illo ipso primo Capitolino die. Brutus autem & Cassius magnam occasionem amiserunt, cum primo Capitolino die senatum in Capitolium non vocarunt. Itaque & infra epist. 12. & 14. reprehendit Cicero sessionem illam, id est, moram Capitolinam. Studio vehementius inquiri, totam suscipere rempublicam. Idem.

3 Liberalia] Quo die factum est Senatus-consultum de præmiis veteranorum, (ep. 14.) multaque alia in sede Telluris decreta. Pli-

lipp. I. Idem.

4 Γλω πρό γης, cogito. Tua tamen ἰπποβόους nausea jamne plane abiit? Jam in hac verborum interpunctione ἰπποβόους referunt ad nauis, quorumlibet interpretet, & explicat de nausea levi & non durabili, quæ illis hæc ipsa Attici nausea fuit, quam appellat nauisolan ep. 13. ἰπποβόους dicitur, quicquid inane est & futile, cui tanquam ventus inest. Sed quidquid sit, mihi ἰπποβόους non videtur commode jungi nausea. Greci enim semper dicunt de his rebus, quæ speciem aliquam habent, sed vi deditur, semperque in deteriorem partem adhibent. Itaque mihi videbatur interpungendum esse post ἰπποβόους ita: Tua tamen ἰπποβόους. Nausea jamne plane abiit? Monebat etiam illud, tamen, quod ad antecedentiam relationem habet, nempe

ὑπὲρ

ναυσεῖα? nausea jamne plane abiit? mihi quæ tuis literis conjectanti ita videbatur. Redeo ad Tebassos, Scævus, Frangones. Hoc tu existimas considerare se illa habituros, stantibus nobis? in quibus plus virtutis putarunt, quam experti sunt. Pacis isti scilicet amatores, & non latrociniin audores? At ego cum tibi de Curtilio scripsi, Sestilianoque fundo, scripsi de Gensorino, de Messala, de Planco, de Postumio, de genere toto. Melius fuit perisise illo interfecto, quod nunquam accidisset, quam hæc videre. Octavius Neapolim venit XIV Kalendas: ibi eum Balbus mane postridie; eodemque die mecum in Camano illum hereditatem aditurum. Sed, ut scribis, μὴ ὀφείλω magnam cum Antonio. Buthrotia mihi tua res est, ut debet, erique cura. Quod queris, jamne ad centena Cluvianum: adventare videtur: sed pri-

pe ad hæc: itaque γλω πρό γης cogito. Tua tamen, intellige terra, ἰπποβόους est. Atticus erat in Græcia & habebat prædia in Epiro. Eo invitaverat Ciceronem, eo etiam ire Cicero cogitabat interdum. Sed dubitabat tamen. Cogito quidem de mutanda terra, sed tuam tamen ἰπποβόους esse arbitror. ἰπποβόους idem hoc loco est, quod ἰπποβόους, nisi fortasse ἰπποβόους legendum, hoc est, vento exposita, aperta, in loco aperto posita, quales sunt nisi ἰπποβόους, non in terra, aut cava arbore positi, sed in libero aere, ubi non sunt pulli a vi tempestatis, ventorumque tuti. Tua tamen ἰπποβόους, ergo mihi videbatur hanc vim habere: Sed etiam Græcia, in quam ire volebam, non esto mihi tanta satis videatur, ibi quoque obnoxius esse videor hostibus meis. Hæc mihi in mentem de hoc loco veniebat. Recte an secus, doctiores viderint. Erenstus.

5 Tebassos, Scævus, Frangones] Nomina veteranorum qui ex Casaris largitione Pompejanorum bona possidebant. Cæsum quidem Scævum centurionem, insigni fortitudine virum, nominat Plutarchus in Casare, & Florus lib. IV. Frangones puto esse, quem Dio lib. XLVIII. C. Fuscium Frangonem vocat, cui regendam Africanam cum Numidia Octavianus dedit. Manu.

6 Illa] Agros a Casare donatos. Cupiunt igitur omnia misceri. Idem.

7 De Curtilio] Cum scripsi, indignum esse, quod Sextilli fundum Curtilii verbero

possideret; significavi etiam de fundo Gensorini, de Messalæ, de Planci, de Postumii, quorum fundos Casariani, a Casare donatos, possiderent. Idem.

8 Messala] Contra veteres libros opinor legendum esse, Messala. Nam neque mutatio magna fit; & inter Antonii sodales Messalam, non Messallam invenio. Phil. II. 4. V. 6. Idem.

9 Quod nunquam] Lege, quod utinam accidisset, & ista verba parentibus include. J. F. Gronov.

10 P' ὀφείλω] Litem, concertationem. Subintellige, futuram constat. Manu.

11 Buthrotia mihi tua res] Buthrotii cum pecuniam imperatam non solverent, Casar eorum agrum proscriptis. Atticus, qui civitatem conservatam cuperet, pecuniam numeravit de suo; & Casare decretum abstulit, quo Buthrotii liberabantur. Illud decretum Atticus interfecto Casare cum a consulis confirmari vellet, quibus & senatus-consultum, & lex cognitionem dabat eorum rerum, quas Casar statuerat, decreverat, egressit: Ciceronis in ea re tum gratia, tum auctoritate utebatur. Epist. 14. hujus libri, & 15. lib. XVI. Idem.

12 Ad centena] Subaudi, perducatur. Ut sensus hic fit: Quod scire vis, nam ego hinc Cluviana bona ita contulerim, ut ex his posthac centena HS. quotannis capere possim. Idem.

primo anno LXXX¹³ deterimus. Quintus pater ad me gravia de filio, maxime quod matri nunc indulgeat, cui antea bene merenti fuerit inimicus. Ardentes in eum literas ad me misit. ¹⁴ Ille autem quid agat, si scis, neque dum Roma es profectus, scribas ad me velim; & hercule, si quid aliud. Vehementer delector tuis literis.

¹³ Deterimus] Ex illa summa detraximus & diminuimus LXXX. H-S, que impendimus ad ea rescindenda, que erant ruinosa. Sic enim hunc locum interpretor ex epistola 9. hujus libri, & ea que proxime sequitur. *Bogus.*
¹⁴ Ille autem] Quintus filius.

CICERO ATTICO SAL.

XI. **N**UDIUS tertius dedi ad te epistolam longiorem: nunc ad ea, quæ proxime. Velim mehercule, Astura Brutus. ¹ Ακολούθῳ istorum scribis, an censebas aliter? equidem etiam majora expecto. Cum equidem concionem lego, ² de tanto viro, de clarissimo civi, ferre non queo: etsi ista jam ad risum. Sed memento: sic alitur consuetudo perditarum concionum; ut nostri illi, non heroes, sed dii, futuri quidem in gloria sempiterna sint, sed non sine invidia, ne sine periculo quidem. Verum illis magna consolatio, conscientia maximi & clarissimi facti: nobis quæ, qui interfecto rege liberi non sumus? Sed hæc fortuna viderit, quoniam ratio non gubernat. De Cicerone, quæ scribis, jucunda mihi sunt: velim, sint prospera. Quod vero curæ tibi est, ut ei suppeditetur ad usum & cultum copiose, per mihi gratum est; idque ut facias, te etiam rogo. De Buthrotiis & tu recte cogitas, & ego non dimitto istam curam. Suscipiam omnem etiam actionem; quam video quotidie faciliorem. De Cluviano, quoniam in re mea me ipsum diligentia vincis, res ad centena perducitur. Ruina rem non fecit deteriolem, haud scio an jam fructuosiolem. Hic mecum Balbus, Hirtius, Panfa. Modo venit Octavius, & quidem in proximam villam Philippi, mihi totus deditus. Lentulus Spinther hodie apud me: cras mane vadit.

CI-

¹ Ακολούθῳ] Imperantiam.² De tanto] Verba sunt ex Antonii concione, quibus Cæsarem appellaverat. *Mantuanus.*

CICERO ATTICO SAL.

XII. **O** MI Attice, vereor, ne nobis Idus Mart. nihil derint præter lætitiã, & odii poenam ac doloris. Quæ mihi istinc afferuntur? quæ hic video? ¹ Ω' & δεσπῶς καλῶς εἶπῃ, ἀπειλῆς δὲ. Scis quam diligam Siculos, & quam illam clientelam honestam judicem. Multa illis Cæsar, neque me invito: etsi ² Latinitas erat non ferenda: veruntamen. Ecce autem Antonius, accepta grandi pecunia, fixit legem, ³ a Dictatore comitiis latam, qua Siculi cives Romani: cuius rei, vivo illo, mentio nulla. Quid? Dejotari nostri causa non similis? dignus ille quidem omni regno, sed non ⁴ per Fulviam. Sexcenta similia. Verum ⁵ illoc referor: tam clarã, tamque testatam rem, tamque justam Buthrotiam non tenebimus aliqua ex parte? & eo quidem magis, quo iste plura? Nobiscum hic perhonorifice, & amice Octavius: quem quidem sui Cæsarem salutabant, ⁶ Philippus non; itaque ne nos quidem; quem nego ⁷ posse bonum civem, ita multi circumstant, qui quidem nostris mortem minitantur. Negant hæc ferri posse. Quid censes, cum Romam puer venerit, ubi nostri liberatores tuti esse non possunt? qui quidem semper erunt clari; conscientia vero facti sui etiam beati: sed nos, nisi me fallit, jacebimus. Itaque exire aveo, ubi *nec Pelopidarum*, ⁸ in-

¹ Ω' ἀπειλῶς καλῶς] O factum præclarum quidem, sed imperfectum.² Latinitas] Aliud est, habere jus Latii: aliud, civitatem Romanam, Cæsar Siculos, non civitate Romana, sed Latinitate, donavit: quod ipsum vix ferendum Ciceroni videbatur: Antonius post etiam civitatem dedit: quod gravissimum, nec ullo modo ferendum, Cicero significat. *Manutius.*³ A Dictatore] Impudens Antonii mendacium. Nam Cæsar non modo legem comitiis non tulerat de civitate Siculis danda, sed nec mentionem ejus rei ullam fecerat. Quoniam autem Cæsaris acta senatus rata esse voluerat; Antonius, ut offenderet legem esse Cæsaris, non suam, incidit in tabula eam legem, & fixit, ut a dictatore, & comitiis latam, id est, ut jure latam, & a dictato-re, & comitiis. *Idem.*⁴ Per Fulviam] Ad hoc spectavit in V. Philipp. cum dixit: *Mulier sibi felicior, quam viro, audientem provinciarum, regnorumque faciebat.* *Idem.*⁵ Illic] Hæc ideo dico, ut ostendam; cum hæc de Siculis & Dejotaro sunt, quæ sunt iniquissima; rem jure non ferendam, si nos tam testatam rem; tamque justam Buthrotiam non teneamus. Quam autem res esset Buthrotia, supra diximus. *Idem.*⁶ Philippus] Vitricus Octavii: Non: Quia lege curiata de ejus adoptione nondum lata, quam postea tulit Octavianus ipse consul, cognomen Cæsaris jure sibi adsciscere non poterat. *Dio*, lib. XXI. *Idem.*⁷ Posse bonum] Esse Octavium. *Idem.*

* inquit. Haud amo vel hos designatos, qui etiam declamare me coegerunt; ut ne apud aquas quidem acquiescere liceret. Sed hoc meae nimiae facilitatis. Nam id erat quondam quasi necesse: nunc, quoquo modo se res habet, non est item. Quam dudum nihil habeo, quod ad te scribam: scribo tamen, non ut delectem his literis, sed ut eliciam tuas. Tu, si quid erit de caeteris; de Bruto utique, quidquid. Haec conscripsi x Kal. accubans apud Vestorium, hominem remotum a dialecticis, in arithmeticis satis exercitatum.

8 Inquit] Supple. Accius. Versum integrum recitat infra, XV. 11.
9 Declamare] Nunc ep. 26. hujus libri & ante, ep. 34. lib. VII. Fam. & ep. 18. lib. IX. Fam. Idem.

10 Vestorium] Nummularium Puteolanum, & ideo magis exercitatum in numeranda pecunia & rationibus subducendis, quam disputationibus instituendis. Poppo.

CICERO ATTICO SAL.

XIII. SEPTIMO denique die litera mihi reddita sunt, quae erant a te XIII Kal. data: quibus quaeris, atque etiam me ipsam nescire arbitraris, utrum magis tumultis profectuque, an ambulatione ¹ ἀλιπνεῖς delecter. Est mehercule, ut dicis, utriusque loci tanta amoenitas, ut dubitem, utra antependa sit:

² Ἄλλ' ἢ δαυτὸς ἐπηράτω ἔργα μέμνηεν.
Ἄλλὰ γὰρ μέγα πῆμα, διοτρεφέες, εἰσπορόωντες
Δειδύμεν σὶ δοίῃ δὲ σαώσμεθα, ἢ χαλκείῳ.

Quamvis enim tu magna, & mihi jucunda scripseris de D. Bruti adventu ad suas legiones, in quo spem maximam video: tamen, si est bellum civile futurum, quod certe erit, si Sextus in armis permanebit, quem permanfurum esse certe scio, quid nobis faciendum est, ignoro. Neque enim jam licebit, quod Caesaris bello licuit, neque huc, neque illuc. Quemcumque enim haec pars perditorum laetatum morte Caesaris

1 Ἀλιπνεῖς] Plana & humili.
2 Ἄλλ' ἢ δαυτὸς] Sed nobis curae non est convivio suavi operam dare: verum magnam

cladem a Jove immissam intuentes extimescimus; incertumque est, salvine futuri, an interituri simus. *Iliad.* 1. 228.

ris putabit, (laetitia autem apertissime tulimus omnes) hunc in hostium numero habebit: quae res ad eadem maximam spectat. Restat, ut in castra Sexti, aut, si forte, Bruti nos conferamus. Res odiosa, & aliena nostris aetatibus, & incerto exitu belli: & nescio quo pacto tibi ego possum, mihi tu dicere,

³ Τέκνον ἐμὸν ἢ τοὶ δέδοται πολυαῖα ἔργα.
Ἄλλὰ σὺ γ' ἱερρόεντα μετέρχο ἔργα λόγου.

Sed haec fors viderit, ea, quae talibus in rebus plus, quam ratio, potest. Nos autem id videamus, quod in nobis ipsis esse debet, ut quidquid acciderit, fortiter & sapienter feramus, & accidisse hominibus meminimus; nosque cum multum litera, tum non minimum Idus quoque Mart. consolentur. Subiice nunc meam deliberationem, qua sollicitor: ita multa veniunt in mentem in utramque partem. Proficiscor, ut constitueram, legatus in Graeciam? caedis impendentis periculum nonnihil vitare videor, sed casurus in aliquam vituperationem, quod Reipublica defuerim tam gravi tempore. Sin autem mansero, fore me quidem video in discrimine; sed accidere posse suspicor, ut prodesse possim Reipublica. Jam illa consilia privata sunt, quod sentio valde esse utile ad confirmationem Ciceronis, me illuc venire: nec alia causa professionis mihi ulla fuit tum, cum consilium cepi legari ab Caesare. Tota igitur hac de re, ut soles, si quid ad me pertinere putas, cogitabis. Redeo nunc ad epistolam tuam. Scribis enim esse rumores, ad lacum quod habeo venditurum: minusculam vero villam utique Quinto traditurum, vel impenso pretio, quo introducatur, ut tibi Q. filius dixerit, dotata Aquilia:

Tom. VIII.

D d d d

lia:

3 Τέκνον ἐμὸν] Non tibi, nata mea, data sunt opera bellica, verum tu placida persequere munera eloquentiae. Verba sunt Iovis ad Venerem, *Iliad.* E. 428. nisi quod pro γῆρας, nuptiarum, Cicero, ut inserviret scilicet personae, dixit λόγιο, eloquentiae. Manut.

gro Cumano ad lacum Lucrinum. Poppo.

4 Legari ab Caesare] Nam etiam vivo Caesare liberam legationem ab eo cogitaverat; hanc unam ob causam, ut in Graeciam filii causa proficisceretur. Idem.

6 Impenso] Impensum pretium est ingens, profusum, immoderatum: cuius scilicet magnitudinem emptor non expendit, nec reformidat. Horat. II. Sat. 3. *Luscinia soliti impenso prociere sonnas.* Idem.
7 Quo introducatur] Ut eo domum ducaur lucuplex & dotata Aquilia: quam Q. pater ducere cogitabat post dimissam Pompeianam, ut constat ex epist. 17. Idem.
5 Ad lacum quod habeo] Pradium in a-

lia. Ego vero de venditione nihil cogito, nisi quid, quod magis me delectet, invenero. Quintus autem de emendo nihil curat hoc tempore: satis enim torquetur debitione dotis: in qua mirificas⁸ Egnatio gratias agit. A ducenda autem uxore sic abhorret, ut libero lectulo neget esse quidquam jucundius. Sed hæc quoque hæctenus. Redeo enim ad miseram, seu nullam potius Rempubliam. M. Antonius ad me scripsit de⁹ restitutione Sex. Clodii: quam honorifice, quod ad me attinet, ex ipsius literis cognosces; (nisi enim tibi exemplum) quam dissolute, quam turpiter, quamque ita perniciose, ut nonnunquam Cæsar desiderandus esse videatur, facile existimabis. Quæ enim Cæsar nunquam neque fecisset, neque passus esset, ea nunc ex falsis ejus commentariis proferuntur. Ego autem Antonio facillimum me præbui. Etenim ille, quoniam semel induxit animum sibi licere quod vellet, fecisset nihilo minus me invito. Itaque mearum quoque literarum mihi tibi exemplum.

⁸ Egnatio] Trapezitæ: quod ipsi obrulerit pecuniam ad solutionem dotis, quam P. Clodii corpus in curiam inponia, mulier morosa, acerbe exigebat. De Egnatio, lib. II. epistola 3. *Papma.*

⁹ Restitutione] Ab exilio, quo fuerat multatus, quod P. Clodii corpus in curiam inponerat. Afcen. in orat. pro Mil. *Corrafas.*

ANTONIUS CONSUL S. D. M. CICERONI.

OCCUPATIONIBUS est factum meis, & subita tua profectio, ne tecum coram de hac re agerem. Quam ob causam vereor, ne absentia mea levior sit apud te. Quod si bonitas tua responderit iudicio meo, quod semper habui de te; gaudebo. A Cæsare petii, ut Sex. Clodium restitueret: impetravi. Erat mihi in animo etiam tum sic uti beneficio ejus, si tu concessisses. Quo magis laboro, ut tua voluntate id per me facere nunc liceat. Quod si duriorum te ejus miseræ, & afflictæ fortunæ præbes, non contendam ego adversus te: quanquam videor debere tueri commentarium Cæsaris: sed mehercule, si humaniter, & sapienter, & amabiliter in me cogi-

cogitare vis, facilem profecto te præbebis: & voles¹ P. Clodium, in optima spe puerum repositum, existimare, non te infectatum esse, cum potueris, amicos paternos. Patere, obsecro te, pro Republica videri gessisse simultatem cum patre ejus: non contempseris hanc familiam: honestius enim, & libentius deponimus inimicitias Reipublicæ nomine susceptas, quam contumaciæ. Me deinde sine ad hanc opinionem jam nunc dirigere puerum, & tenero animo ejus persuadere, non esse tradendas posteris inimicitias. Quanquam tuam fortunam, Cicero, ab omni periculo abesse certum habeo: tamen arbitrator malle te quietam senectutem, & honorificam potius agere, quam sollicitam. Postremo meo jure te hoc beneficium rogo: nihil enim non² tua causa feci. Quod si non impetro, per me Clodio daturus non sum: ut intelligas, quanti apud me auctoritas tua sit, atque eo te placabiliorem præbeas.

¹ P. Clodium] Antonii privignum, P. Fulviam ejus matrem Antonius duxerat uxorem Clodii filium, quo-cum inimicitias Cicero rem. *Manut.*
gravissimas gesserat: privignum autem, quia ² *Tua causa*] Philipp. II.

CICERO ANTONIO COS. S.

QUOD mecum per literas agis, unam ob causam mallet coram egisse. Non enim solum ex oratione, sed etiam ex vultu, & oculis, & fronte (ut ajunt) meum erga te amorem perspicere potuisses. Nam cum te semper amavi, primum tuo studio, post etiam beneficio provocatus; tum his temporibus Respublica te mihi ita commendavit, ut cariorem habeam neminem. Literæ vero tuæ, cum amantissime, tum honorificentissime scriptæ sic me affecerunt, ut non dare tibi beneficium viderer, sed accipere a te, ita petente, ut inimicum meum necessarium tuum, me invito servare nolles, cum id nullo negotio facere posses. Ego vero tibi istuc, mi Antonii, remitto; atque ita, ut me a te, cum his verbis scripseris, liberalissime atque honorificentissime tractatum existimem: idque cum totum, quoquo modo se res haberet, tibi dandum putarem; tum do etiam humanitati & naturæ meæ.

D d d d 2

Ni-

Nihil enim unquam non modo acerbum in me fuit, sed ne paulo quidem tristius, aut severius, quam necessitas Respublicæ postulavit. Accedit, ut ne in ipsum quidem Clodium meum insigne odium fuerit unquam: semperque ita statui, non esse infestandos inimicorum amicos, præsertim humiliores, nec his præfidiis nosmetipsos esse, spoliandos. Nam de puero Clodio tuas partes esse arbitror, ut ejus animum tenerem, quemadmodum scribis, his opinionibus imbuas, ut ne quas inimicitias residere in familiis nostris arbitretur. Contendi cum P. Clodio, cum ego publicam causam, ille suam defenderet. Nostras concertationes Respublica dijudicavit. Si viveret, mihi cum illo nulla contentio jam maneret. Quare, quoniam hoc a me sic petis, ut, quæ tua potestas est, ea neges te me invito usurum; puero quoque hoc a me dabis, si tibi videbitur: non quo aut ætas nostra ab illius ætate quidquam debeat periculi suspicari, aut dignitas mea ullam contentionem extimescat: sed ut nosmetipsi inter nos conjunctione simus, quam adhuc fuimus. Interpellantibus enim his inimicitias animus tuus mihi magis patuit, quam domus. Sed hæc hæc. Illud extremum; ego, quæ te velle, quæque ad te pertinere arbitrabor, semper sine ulla dubitatione summo studio faciam. Hoc velim tibi penitus persuadeas.

CICERO ATTICO SAL.

XIV. ITERADUM¹ eadem ista mihi. ² Coronatus Quintus noster ³ Parilibus? Parilibus? solusne? etsi addis Lamiam: quod demiror equidem: sed scire cupio, qui fuerunt alii: quanquam satis scio, nisi improbum neminem. Explanabis igitur hoc diligentius. Ego autem casu cum dedissem ad te literas vii Kalend. satis multis verbis, tribus fere horis post accepi tuas, & magni quidem ponderis. Itaque joca tua plena face-

¹ Iteradum] Hoc est, repetere quæso & rursus dic, quæ dixisti: sunt enim talia, ut vis credam me audisse. Formula dicendi qua utebantur in rebus nec opinatis ex Iliona Ennii Cic. IV. Acad. 27. Sic memoradum, Plaut. Pen. IV. 2. 44. J. F. Gronov.

² Coronatus] Infra. epist. 17.

³ Parilibus] Puto Parilia illa significari, quæ delectis Octaviam suo sumptu, ut populum muneribus caperet, scribit Dio, lib. XLV. Manut.

tiarum, ⁴ de hæresi Vestoriana, & de ⁵ Phecriorum more Puteolano, risisse me satis, nihil est necesse scribere. ⁶ Πολυτιμώτερα illa videamus. Ita Brutus Cassiumque defendis, quasi eos ego reprehendam: quos satis laudare non possum. Rerum ego vitia collegi, non hominum. Sublato enim tyranno, tyrannida manere video. Nam quæ ille facturus non fuit, ea fiunt, ut de Clodio: de quo mihi exploratum est, illum non modo non facturum, sed etiam ne passurum quidem fuisse. Sequetur Rufio Vestorianus, Victor ⁷ nunquam scriptus, ceteri, quis non? Cui servire ipsi non potuimus, ejus libellis paremus. Nam Liberalibus quis potuit in Senatam ⁸ non venire? Fac id potuisse aliquo modo: num, etiam cum venissemus, libere potuimus sententiam dicere? nonne omni ratione veterani, qui armati aderant, cum præfidiis nos nihil haberemus, defendendi fuerunt? illam ⁹ sessionem Capitolinam mihi non placuisse, tu testis es. Quid ergo? ista culpa Brutorum? minime illorum quidem, sed ¹⁰ aliorum brutorum: qui se cautos, ac sapientes putant: quibus satis fuit latari; in nullis etiam, gratulari; nullis, permanere. Sed præterita omitamus: istos omni cura præsidioque tueamur; &, quemadmodum tu precipis, contenti Idibus Mart. simus: quæ quidem nostris amicis, divinis viris, aditum ad cælum dederunt; libertatem populo R. non dederunt. Recordare tua: nonne meministi clamare

⁴ De hæresi Vestoriana] Quia, cum ego ad te scripsissem, Vestorium a discessit venotum, in archimæricis satis exercitarum; ipse eos, qui pecunie studiosiores essent, quam doctrinæ, hæresim Vestorianam appellasti. Idem.

⁵ Phecriorum] Fecit Jac. Gronovius, ne sic primus edere. Gruterus Phecriorum, ceteri Phecriorum. Neutrū ita quidem explicat, ut possit intelligi. Simplex est atque apertum id quod admittit. Sodalitia hominum ex eadem tribu ad sacra & epulas, dicebantur Phecria, & Phecria, ut notavit Mauffiacus ad Harpocration. verbo συζευξ. Posterior ætas dixit Everias, quæ vox in populari sermone nostro vim eandem retinet. Strabo lib. V. narrat, Neapoli, ac vicinis in urbibus, alioque Puteolis fuisse, Græcorum imitatione, Phecria. Horum quis Puteola-

nus mos esset, frustra curiositas inquiret. Tantum hinc intelligimus, aliqua fuisse ridicula, quæ Atticus fuerat cavillatus. De tribulibus conviviis, quæ Romanis id erant, quod Græcis Phecria, jocatur Horatius lib. I. ep. XIII. 15. Olvetar.

⁶ Πολυτιμώτερα] Quæ ad Respublicam administrationem magis pertinent.

⁷ Nunquam scriptus] Quem Cæsar nunquam in commentariis scriptis se velle retulit. Manut.

⁸ Non venire] Venimus enim coacti ab Antonio consule. Idem.

⁹ Sessionem] Moram, & ignaviam. Nam, sedere, quandoque valet nihil agere, tempus otiose terere. Idem.

¹⁰ Aliorum brutorum] Non M. Bruti, non D. Bruti, sed aliorum qui vere sunt bruti, id est, insulti & rapidi. Bosius.